EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 19.9.2025.
COM(2025) 508 final

IZVJEŠĆE KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU I VIJEĆU

O PROVEDBI I UČINKOVITOM FUNKCIONIRANJU DIREKTIVE 2012/18/EU O KONTROLI OPASNOSTI OD VELIKIH NESREĆA KOJE UKLJUČUJU OPASNE TVARI ZA RAZDOBLJE 2019. – 2022.

SADRŽAJ

UVOD....2

1. SAŽETAK IZVJEŠĆA DRŽAVA ČLANICA....3

1.1. Statistički podaci o objektima....3

1.1.1. Broj objekata....3

1.1.2. Vanjski planovi za slučaj opasnosti....5

1.1.3. Informiranje javnosti....7

1.1.4. Inspekcije....9

1.1.5. Zabrana poslovanja, sankcije i druga prisilna sredstva....11

1.2. Statistički podaci o velikim nesrećama....11

2 DALJNJI KORACI ZA BOLJE SPREČAVANJE INDUSTRIJSKIH NESREĆA....15

3 ZAKLJUČCI....18

UVOD

Velike nesreće koje uključuju opasne tvari znatna su prijetnja ljudima i okolišu te često uzrokuju znatne gospodarske gubitke i narušavaju održivi rast.

U tom kontekstu Direktivom 2012/18/EU[1] o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari („Direktiva Seveso III") utvrđuje se relevantan okvir za mjere upravljanja rizikom kako bi se spriječile velike nesreće koje uključuju opasne tvari i osigurala primjerena pripravnost, prevencija i odgovor ako do takvih nesreća ipak dođe.

Ta direktiva, koju su države članice trebale prenijeti do 1. lipnja 2015., odnosi se na objekte u kojima mogu biti prisutne opasne tvari (npr. tijekom prerade ili skladištenja) u količinama koje prelaze određeni prag. Objekti se dijele na nižu i višu razinu ovisno o broju opasnih tvari koje su prisutne ili je vjerojatno da će biti prisutne, pri čemu objekti više razine podliježu strožim zahtjevima.

Direktiva Seveso III stoga ima važnu ulogu u usmjeravanju iznimno industrijaliziranog EU-a prema postizanju nulte stope onečišćenja uzrokovanog industrijskim nesrećama, što je obveza utvrđena u europskom zelenom planu i akcijskom planu za postizanje nulte stope onečišćenja. Države članice dužne su svake četiri godine dostaviti Komisiji izvješće o provedbi Direktive Seveso III, u skladu s njezinim člankom 21. stavkom 2. U ovom izvješću daje se sažetak podnesaka država članica za razdoblje 2019. – 2022., u skladu s člankom 29.[2] kako bi se Europskom parlamentu i Vijeću dostavile informacije o trenutačnom stanju provedbe Direktive Seveso III.

Ovo izvješće slijedi prvo izvješće, objavljeno 2021., koje obuhvaća razdoblje 2015. – 2018.[3]

Ovo izvješće sastoji se od dva dijela:

- u dijelu I. daje se sažetak informacija o provedbi Direktive Seveso III koje su dostavile države članice. U odjeljku 1.1. sažete su informacije iz izvješća koja su države članice dostavile u skladu s Provedbenom odlukom Komisije 2014/896/EU[4], koje se odnose na prethodno utvrđena problematična područja, uz podatke o objektima obuhvaćenima Direktivom Seveso preuzete iz baze podataka sustava za dohvaćanje informacija o postrojenjima obuhvaćenima Direktivom Seveso (eSPIRS)[5]. Cilj je tog sažetka procijeniti stupanj provedbe Direktive i utvrditi sve nedostatke koje treba riješiti. U odjeljku 1.2. informacije iz prethodnog odjeljka dopunjuju se podacima o nesrećama

---

([1]) Direktiva 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 4. srpnja 2012. o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, o izmjeni i kasnijem stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 96/82/EZ, SL L 197, 24.7.2012., str. 1.

([2]) Podaci za Ujedinjenu Kraljevinu uključeni su u broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso prijavljenih 2019., dok je Ujedinjena Kraljevina još bila država članica.

([3]) Izvješće Komisije Europskom parlamentu i Vijeću o provedbi i učinkovitom funkcioniranju Direktive 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari za razdoblje 2015.–2018., 29.9.2021., COM(2021) 599.

([4]) 2014/896/EU: Provedbena odluka Komisije od 10. prosinca 2014. kojom se utvrđuje format za dostavljanje informacija iz država članica o provedbi Direktive 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari (priopćeno pod brojem dokumenta C(2014) 9335).

([5]) EUROPA – Informativne stranice eSPIRS – Europska komisija.

koji su dobiveni analizom baze podataka o velikim nesrećama (eMARS)[6], kojom upravlja Ured za opasnost od velikih nesreća Zajedničkog istraživačkog centra Europske komisije,

- u dijelu II. opisuju se očekivane mjere koje će Komisija poduzeti u suradnji s državama članicama radi boljeg sprječavanja industrijskih nesreća i poboljšanja pripravnosti, među ostalim rješavanjem propusta u provedbi.

Kao i za prethodne procjene, nalazi iz ovog izvješća prije svega se temelje na informacijama iz izvješća koja su dostavile države članice i na njihovoj detaljnoj analizi[7] te na drugim relevantnim podacima preuzetima iz baza podataka eSPIRS i eMARS.

Izvješća 27 država članica koja obuhvaćaju izvještajno razdoblje 2019. – 2022. i prethodna izvještajna razdoblja javno su dostupna[8].

1. SAŽETAK IZVJEŠĆA DRŽAVA ČLANICA

Svih 27 država članica podnijelo je Europskoj komisiji svoja četverogodišnja izvješća za razdoblje 2019. – 2022.

1.1. Statistički podaci o objektima

1.1.1. Broj objekata

U 2022. ukupno 11 059 objekata u skupini EU-27 bilo je obuhvaćeno područjem primjene Direktive Seveso III (vidjeti *sliku 1*). To je povećanje od 168 dodatnih objekata u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, u kojem je 2018. u tih 27 država članica izviješteno o 10 836 objekata[9]. U izvještajnom razdoblju države članice s najvećim udjelom objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso bile su Njemačka (34 %), Francuska (11 %), Italija (9 %), Španjolska (8 %) i Poljska (4 %).

Udjeli objekata više razine[10] i objekata niže razine[11] bili su nepromijenjeni tijekom izvještajnog razdoblja i u odnosu na prethodno razdoblje, pri čemu su u prosjeku 43 % činili objekti više razine, a 57 % objekti niže razine.

([6]) Sustav obavješćivanja o velikim nesrećama (https://emars.jrc.ec.europa.eu).

([7]) Analiza i sažetak izvješća država članica o provedbi Direktive 2012/18/EU o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari, u skladu s formatom utvrđenim Provedbenom odlukom Komisije 2014/896/EU.

([8]) https://circabc.europa.eu/w/browse/4cc9ca17-0920-4d8a-8796-6ffa170612b7.

([9]) Međutim, zbog povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz EU-a ukupan broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso koji je prijavljen za 2022. bio je niži (za 717) od ukupnog broja objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso koji je prijavljen za 2018. Ta je brojka obuhvaćala podatke iz Ujedinjene Kraljevine, koja je tada bila zemlja s četvrtim najvećim brojem objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso u EU-u.

([10]) Članak 3. točka 2. Direktive Seveso III: „objekt niže razine” znači objekt u kojem su opasne tvari prisutne u količinama koje su jednake ili veće od količina navedenih u Prilogu I. dijelu 1. stupcu 2. ili Prilogu I. dijelu 2. stupcu 2., ali manje od količina navedenih u Prilogu I. dijelu 1. stupcu 3. ili Prilogu I. dijelu 2. stupcu 3., prema potrebi koristeći pravilo zbrajanja utvrđeno u Prilogu I. bilješci 4.

([11]) Članak 3. točka 3. Direktive Seveso III: „objekt više razine” znači objekt u kojem su opasne tvari prisutne u količinama koje su jednake ili veće od količina navedenih u Prilogu I. dijelu 1. stupcu 3. ili Prilogu I. dijelu 2. stupcu 3., prema potrebi koristeći pravilo zbrajanja utvrđeno u Prilogu I. bilješci 4.

Slika 1: Broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso 2022.[12]

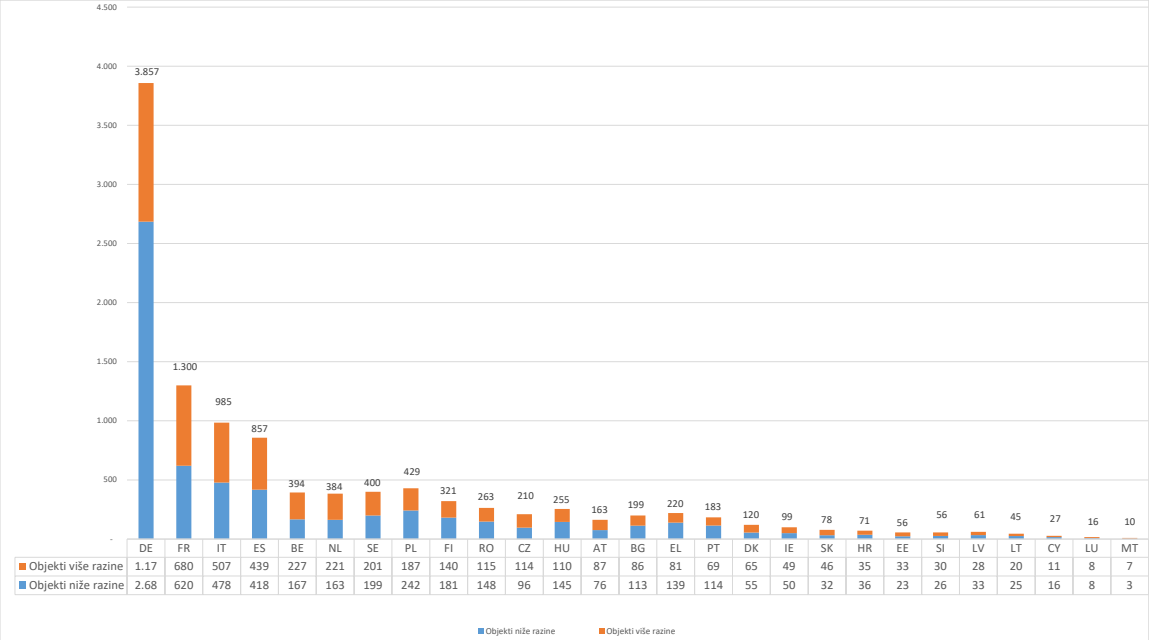

Kako je prikazano na slici 2, broj objekata obuhvaćenih Direktivom do 2018. se polako, ali stabilno povećavao. To se mora sagledati u kontekstu triju krugova proširenja EU-a u tom razdoblju (2004., 2007. i 2013.) i promjene područja primjene Direktive Seveso III nakon revizije Direktive 96/82 od 9. prosinca 1982. o kontroli opasnosti od teških nesreća koje uključuju opasne tvari[13] (Direktiva Seveso II) iz 2012. O podacima o objektima niže razine izvješćuje se tek od izvještajnog razdoblja 2009. – 2011.

Zbog povlačenja Ujedinjene Kraljevine iz Europske unije ukupan broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso nakon 2018. smanjio se u usporedbi s prethodnim razdobljem jer je Ujedinjena Kraljevina 2018. bila zemlja s četvrtim najvećim brojem tih objekata u EU-u (8 %). Međutim, kako je prethodno navedeno, treba napomenuti da se od 2018. do 2022. broj objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso u tih 27 država članica EU-a blago povećao.

([12]) Izvor: eSPIRS.

([13]) Direktiva Vijeća 96/82/EZ od 9. prosinca 1996. o kontroli opasnosti od teških nesreća koje uključuju opasne tvari, *SL L 10, 14.1.1997., str. 13.*

Slika 2: Promjene u broju objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso u razdoblju 1996. – 2022.[14]

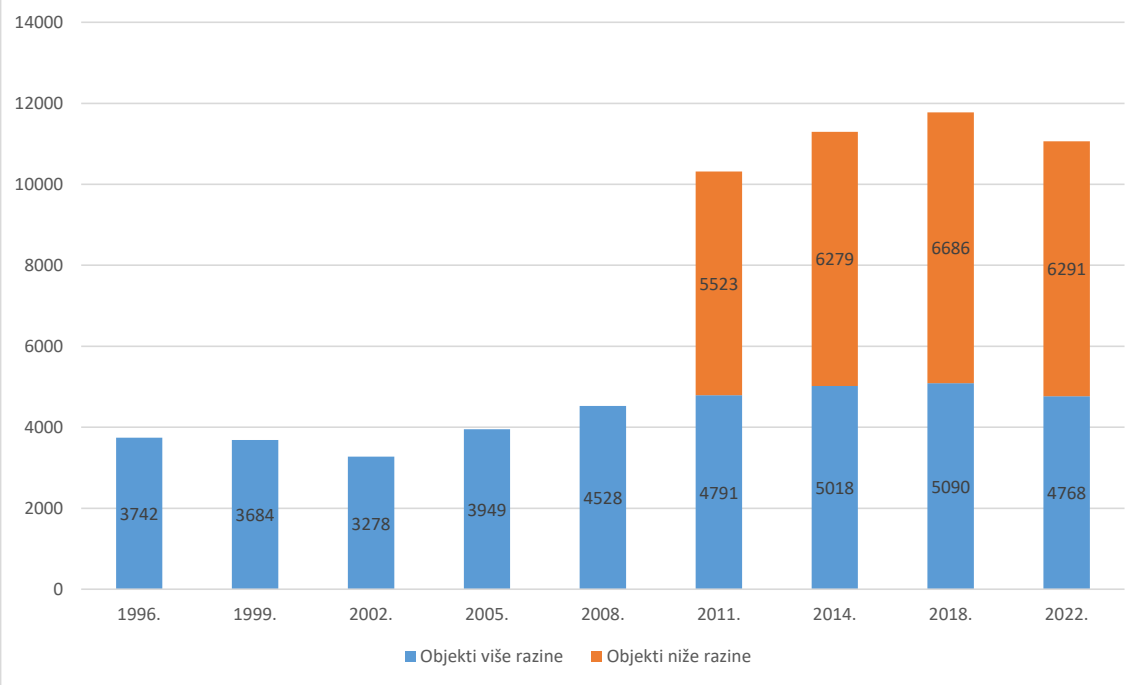

Najčešće su posebne kategorije djelatnosti obuhvaćene Direktivom Seveso III tijekom izvještajnog razdoblja[15]:

1) proizvodnja, opskrba i distribucija energije (15 %);

2) skladištenje goriva (11 %);

3) trgovina na veliko i na malo (9 %).

1.1.2. Vanjski planovi za slučaj opasnosti

Člankom 12. stavkom 1. točkom (b) Direktive Seveso III zahtijeva se od operatera da dostave nadležnim tijelima informacije koje su im potrebne za izradu vanjskih planova za slučaj opasnosti za objekte više razine. Ti su planovi važni kako bi omogućili brz i koordiniran odgovor na velike nesreće te imaju ključnu ulogu u svođenju njihovih učinaka na najmanju mjeru. Osim toga, moraju se preispitivati i testirati u razmacima koji nisu dulji od tri godine (članak 12. stavak 6. Direktive).

Nadležna tijela mogu odlučiti da se s obzirom na informacije navedene u izvješću o sigurnosti i uz obrazloženje svoje odluke zahtjev za izradu vanjskih planova za slučaj opasnosti ne bi trebao primjenjivati (članak 12. stavak 8. Direktive).

(14) Izvor: eSPIRS. Podaci za 1996. i 1999. nisu potpuno usporedivi zbog različitih definicija objekata i postrojenja. O nekoliko postrojenja u istom objektu možda je izvješćivano pojedinačno, čime se može objasniti prividno smanjenje 2002. Uz to, razvrstavanje opasnih tvari promijenilo se u Direktivi Seveso III.

(15) Izvor: eSPIRS.

1.1.2.1. Priprema vanjskih planova za slučaj opasnosti

Kako je prikazano na slici 3, na kraju izvještajnog razdoblja izrađeni su vanjski planovi za slučaj opasnosti za većinu objekata više razine za koje je to bilo potrebno. U prosjeku je tijekom izvještajnog razdoblja 96 % objekata više razine imalo vanjski plan za slučaj opasnosti ili im je odobreno da ga nemaju.

Najčešći razlog kojim su nadležna tijela obrazložila odobravanje izostanka vanjskog plana za slučaj opasnosti jest da se, na temelju njihove procjene, posljedice velikih nesreća ne bi proširile izvan granica lokacije i/ili ne bi predstavljale potencijalan rizik za ljudsko zdravlje i okoliš. Ostala obrazloženja odnosila su se na nepostojanje stalne prisutnosti opasnih tvari u objektu, nepostojanje ranjivosti u elementima koji okružuju objekte i ograničene učinke moguće nesreće.

Preostalih 4 % objekata više razine nije imalo vanjski plan za slučaj opasnosti, što upućuje na neusklađenost s Direktivom Seveso III ili na pogreške u izvješćivanju. Situacija se razlikuje među državama članicama – vidjeti sliku 3.

Slika 3: Udio objekata više razine za koje je vanjski plan za slučaj opasnosti izrađen ili nije potreban tijekom izvještajnog razdoblja[16]

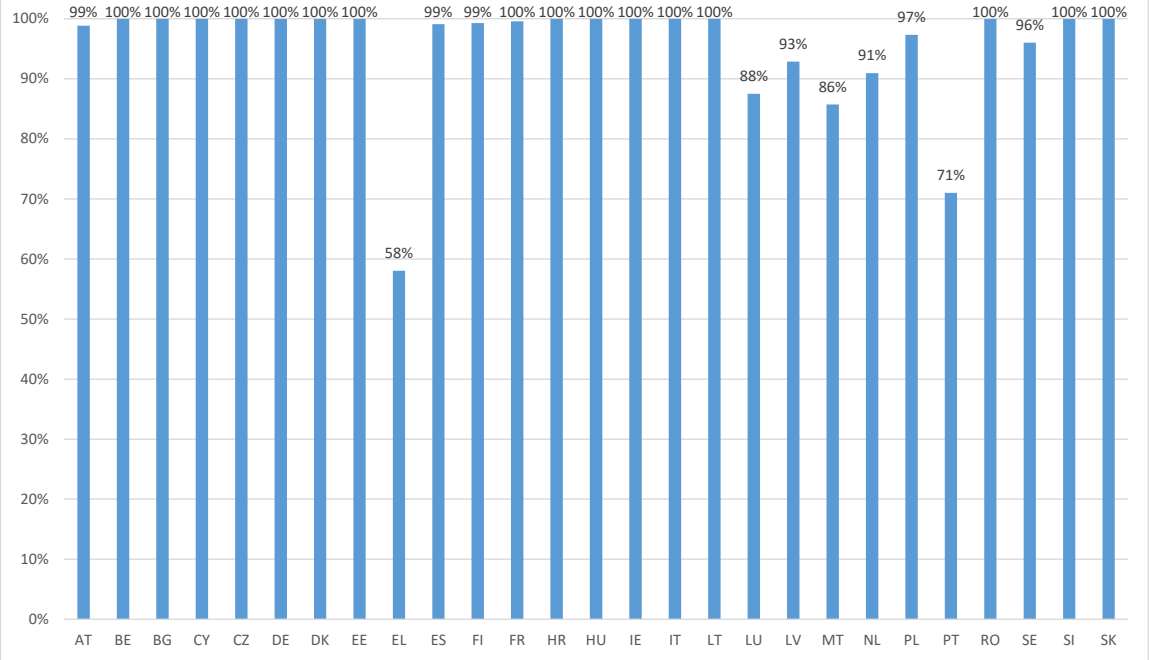

1.1.2.2.Testiranje i preispitivanje vanjskih planova za slučaj opasnosti

Kad je riječ o provedbi članka 12. stavka 6. Direktive Seveso III o preispitivanju i testiranju vanjskih planova za slučaj opasnosti, u izvještajnom razdoblju 2019. – 2022. je u usporedbi s prethodnim razdobljem zabilježen pad broja vanjskih planova za slučaj opasnosti koji se preispituju, testiraju i, ako je potrebno, ažuriraju u odgovarajućim razmacima koji nisu dulji od tri godine.

U 2022. 21 % postojećih vanjskih planova za slučaj opasnosti nije bilo testirano u prethodne tri godine. To se obično objašnjava poteškoćama uzrokovanima pandemijom

([16]) Izvor: izvješća država članica o provedbi i eSPIRS.

bolesti COVID-19. Ostali su navedeni razlozi nedostatak ljudskih resursa, nedostatak financijskih sredstava i to što nisu dostavljeni podaci potrebni za vanjske planove za slučaj opasnosti. Dostavljene informacije prikazane su na slici 4.

Slika 4: Udio objekata više razine za koje su u razdoblju 2019. – 2022. testirani vanjski planovi za slučaj opasnosti[17]

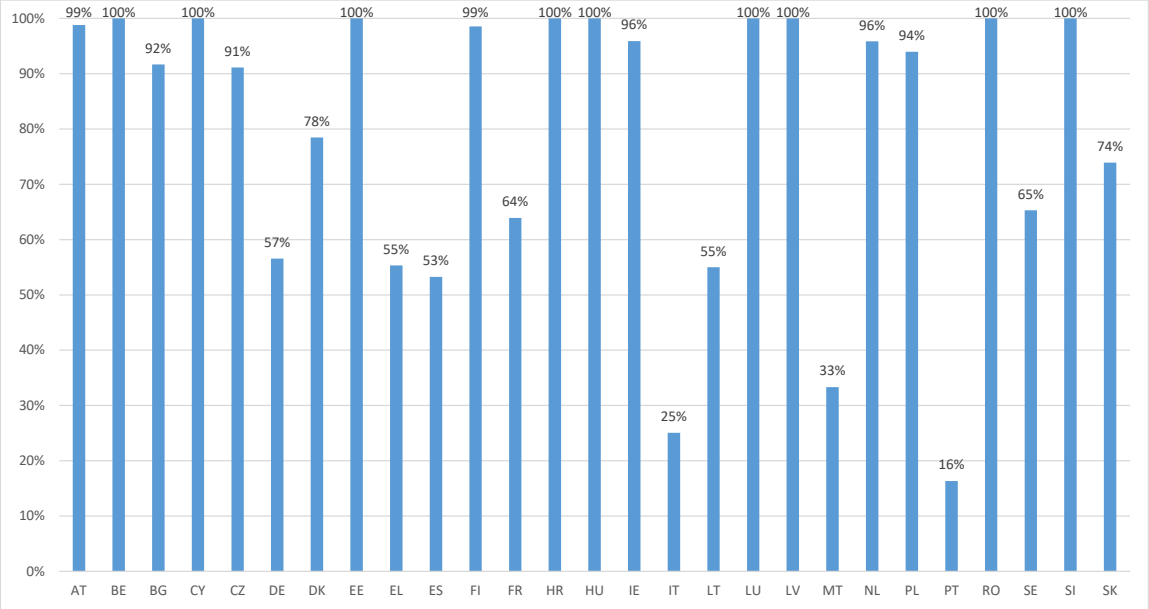

1.1.3. Informiranje javnosti

U skladu s člankom 14. stavkom 1. države članice moraju osigurati da su informacije iz Priloga V. stalno na raspolaganju javnosti, među ostalim elektronički, te da se prema potrebi ažuriraju.

Na temelju Priloga V. svi objekti dužni su dostaviti informacije o imenu i lokaciji objekta, djelatnostima koje se obavljaju u objektu, prisutnim opasnim tvarima i datumu posljednje inspekcije. Objekti više razine moraju staviti na raspolaganje dodatne informacije, uključujući sažetak za javnost o naravi opasnosti od nesreća, informacije o sigurnosnim mjerama i relevantne aspekte vanjskog plana za slučaj opasnosti te, prema potrebi, naznaku o tome nalazi li se objekt u blizini državnog područja druge države članice i postoji li mogućnost velike nesreće s prekograničnim učincima.

Od država članica zatraženo je da izvijeste o udjelu objekata za koje informacije navedene u Prilogu V. Direktivi nisu bile na raspolaganju. Općenito, ta je odredba uspješno provedena te su informacije za 96 % svih objekata u cijelom EU-u stalno na raspolaganju javnosti, među ostalim elektronički. Većina država članica u potpunosti poštuje odredbe Direktive Seveso III o stalnoj dostupnosti informacija u skladu s Prilogom V. Samo je ograničen broj država članica izvijestio da tražene informacije iz Priloga V. nisu bile stalno na raspolaganju za neke objekte više razine. Za većinu njih te su informacije stavljene na raspolaganje javnosti na zahtjev. Utvrđene su i neke pogreške u izvješćivanju.

Te informacije prikazane su na slici 5.

([17]) Izvor: izvješća država članica o provedbi i eSPIRS.

Slika 5: Udio objekata za koje su informacije iz Priloga V. stalno bile na raspolaganju javnosti[18]

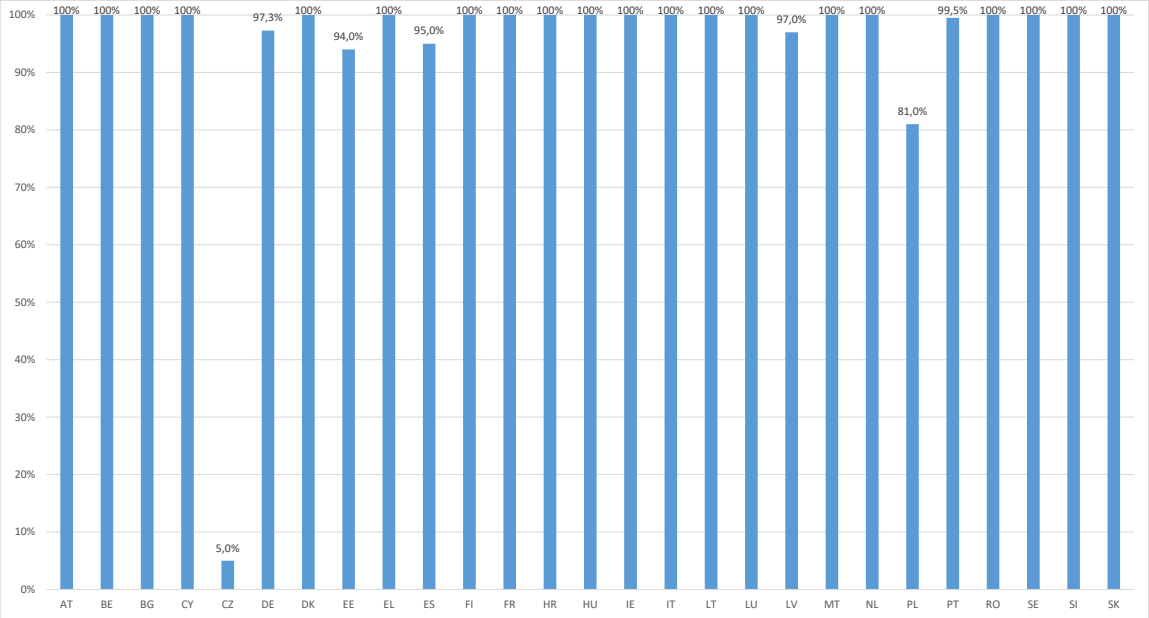

U skladu s člankom 14. stavkom 2. točkom (a) države članice trebaju, samo za objekte više razine, osigurati da sve osobe koje bi mogle biti pogođene velikom nesrećom redovito, bez podnošenja zahtjeva, primaju informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju u slučaju velike nesreće.

Informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju u slučaju velike nesreće 2022. su aktivno stavljene na raspolaganje zainteresiranoj javnosti za 96 % svih objekata više razine u EU-27. To je poboljšanje u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, u kojem su te informacije stavljene na raspolaganje za 91 % svih objekata više razine u EU-27, pri čemu je većina država članica u potpunosti poštovala odredbe Direktive Seveso III, a samo nekoliko njih izvijestilo je da informacije nisu stavljene na raspolaganje. Te informacije prikazane su na *slici 6.*

U izvještajnom razdoblju informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju najčešće su se objavljivale na internetu (22 države članice EU-a), u brošurama (pet država članica EU-a), novinama i letcima.

([18]) Izvor: izvješća država članica o provedbi.

Slika 6: Postotak (%) objekata više razine za koje su informacije o sigurnosnim mjerama i nužnom ponašanju aktivno stavljene na raspolaganje javnosti[19]

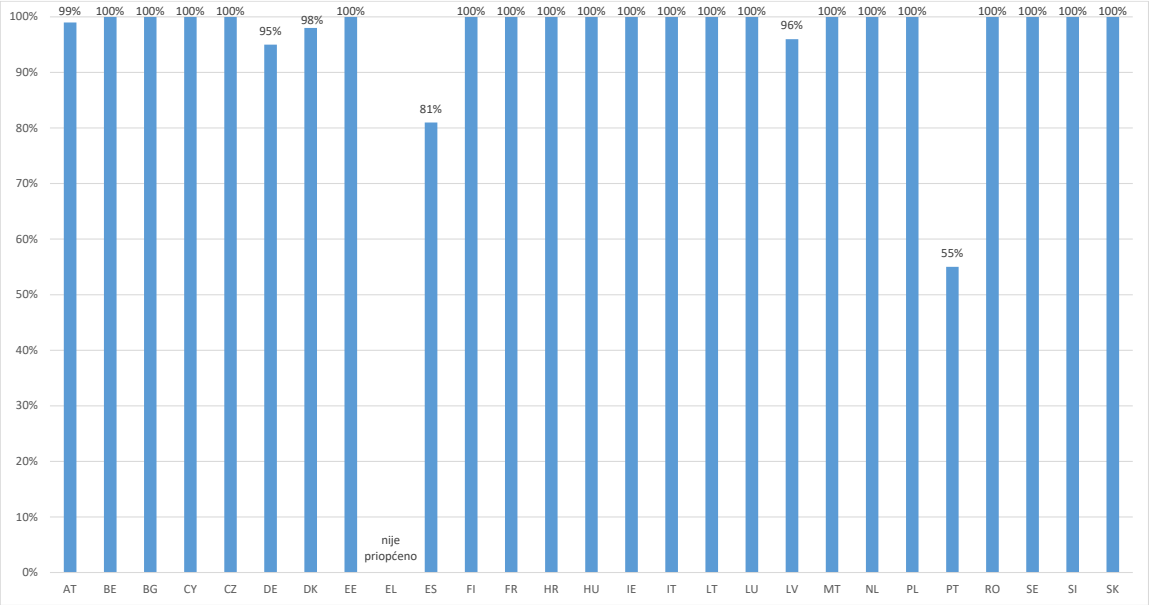

1.1.4. Inspekcije

Člankom 20. Direktive Seveso III od država članica zahtijeva se da uspostave sustav inspekcija i program inspekcija za sve objekte. U objektima više razine inspekcije se provode svakih 12 mjeseci, a u objektima niže razine svakih 36 mjeseci, osim ako se primjenjuje program inspekcija na temelju sustavne procjene.

U skladu s člankom 20. stavkom 5. sustavna procjena opasnosti predmetnih objekata mora se temeljiti barem na mogućim učincima tih objekata na zdravlje ljudi i okoliš te prethodnom ispunjavanju zahtjeva Direktive Seveso III. Tim se kriterijima mora postići razina djelotvornosti koja je barem jednaka razini djelotvornosti inspekcija koje se provode svake godine ili svake tri godine. Tom odredbom obuhvaćeni su objekti i više i niže razine.

Prema potrebi, vodi se računa i o relevantnim rezultatima inspekcija koje su provedene u skladu s drugim zakonodavstvom EU-a.

Na temelju podataka koje su nadležna tijela dostavila za izvještajno razdoblje, u prosjeku je u 65 % objekata više razine u EU-27 inspekcija provedena najmanje jednom godišnje (vidjeti sliku 7). Za preostale objekte program inspekcija, uključujući učestalost obilazaka mjesta, temeljio se na sustavnoj procjeni opasnosti od velikih nesreća za predmetni objekt[20].
U 86 % objekata niže razine u EU-27 inspekcije su se u prosjeku provodile najmanje jednom svake tri godine (vidjeti *sliku 8*)[21].

([19]) Izvor: izvješća država članica o provedbi i eSPIRS.

([20]) Neke države članice izvijestile su o preklapanju u podacima za te vrste inspekcija jer se u nekim objektima inspekcije provode na temelju sustavne procjene opasnosti od velikih nesreća i najmanje jednom godišnje.

([21]) Za objekte više razine neke su države članice izvijestile o preklapanju u podacima jer se u nekim objektima inspekcije provode na temelju sustavne procjene, ali i svake tri godine.

Slika 7: Udio objekata više razine u kojima su države članice provele inspekcije[22]

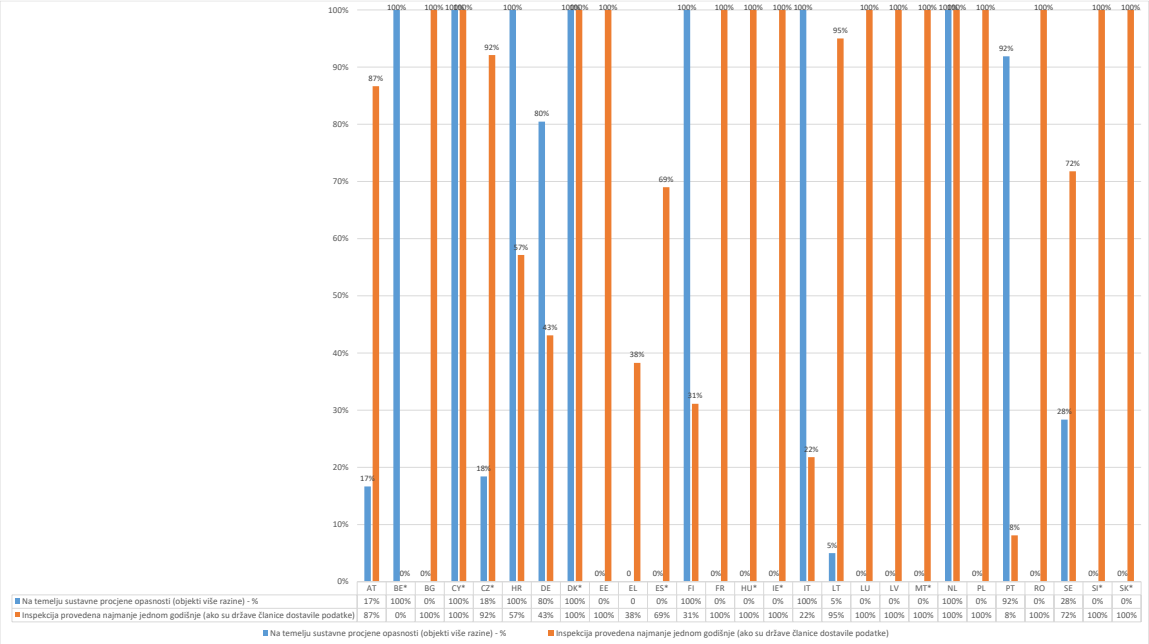

Slika 8: Udio objekata niže razine u kojima su države članice provele inspekcije[23]

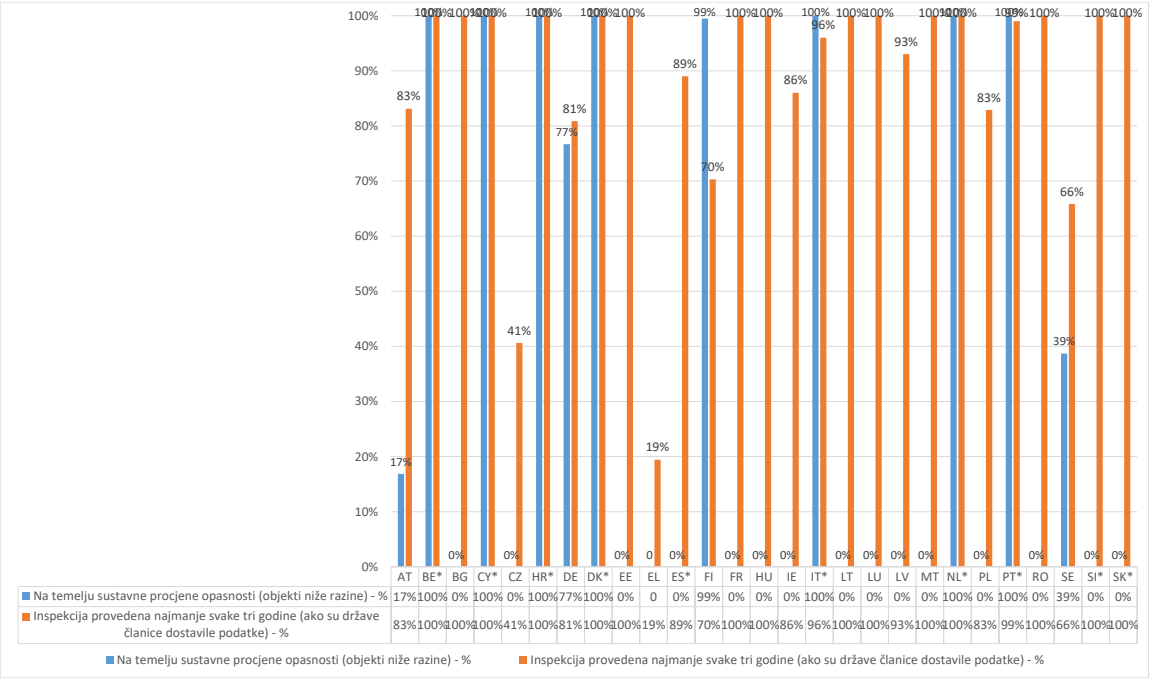

Općenito, udio objekata više razine u kojima se inspekcije provode najmanje jednom godišnje smanjio se u razdoblju 2019. – 2022. u odnosu na prethodno izvještajno razdoblje, pri čemu su godišnje inspekcije provedene u 65 % objekata više razine u odnosu na 69 % u prethodnom izvještajnom razdoblju. Međutim, udio objekata niže razine u kojima se inspekcija mora provesti najmanje svake tri godine povećao se sa 65 % na 86 % od

([22]) Izvor: izvješća država članica o provedbi i eSPIRS.

([23]) Izvor: izvješća država članica o provedbi i eSPIRS.

posljednjeg izvještajnog razdoblja. Više država članica izvijestilo je da su inspekcije u njihovoj zemlji u razdoblju 2019. – 2022. bile rjeđe zbog pandemije bolesti COVID-19.

Većina država članica navela je da su njihovim nacionalnim zakonodavstvom ili administrativnim smjernicama predviđene zajedničke inspekcije ili inspekcije usklađene s onima koje se provode na temelju drugog zakonodavstva EU-a, posebno Direktive 2010/75/EU o industrijskim emisijama[24] ili Direktive (EU) 2015/2193 o srednjim uređajima za loženje[25].

1.1.5. Zabrana poslovanja, sankcije i druga prisilna sredstva

U skladu s člankom 19. Direktive Seveso III države članice moraju zabraniti poslovanje objekta ako su mjere koje je operater poduzeo radi sprečavanja i ublažavanja velikih nesreća jasno manjkave, primjerice, u slučajevima ozbiljnih propusta u poduzimanju potrebne radnje utvrđene u inspekcijskom izvješću.

U izvještajnom razdoblju ukupno je devet država članica izvijestilo o zabrani poslovanja objekata zbog toga što su mjere koje je operater poduzeo radi sprečavanja i ublažavanja velikih nesreća bile jasno manjkave. To se odnosilo na 67 objekata koji čine 0,6 % svih objekata obuhvaćenih Direktivom Seveso u EU-27 (vidjeti *sliku 9*).

Slika 9: Ukupan broj objekata kojima je zabranjeno poslovanje u izvještajnom razdoblju[26]

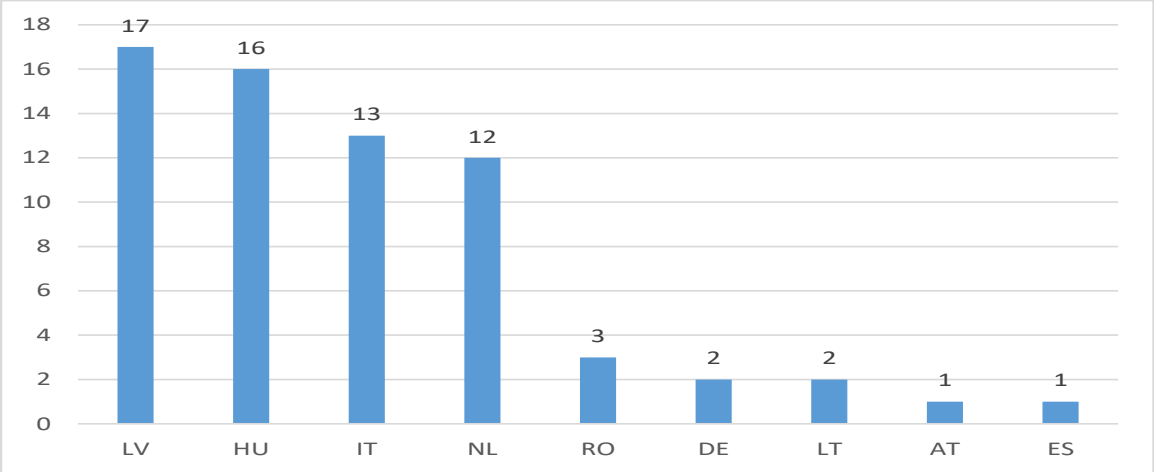

1.2. Statistički podaci o velikim nesrećama

Broj velikih nesreća jedan je od ključnih pokazatelja kojim se mjeri ukupna djelotvornost Direktive Seveso III u svođenju broja tih nesreća i njihovih štetnih učinaka na najmanju mjeru. Na temelju članka 18. države članice dužne su obavijestiti Komisiju o velikim

([24]) Direktiva 2010/75/EU Europskog parlamenta i Vijeća o industrijskim emisijama (integrirano sprečavanje i kontrola onečišćenja) i Direktiva Vijeća 1999/31/EZ o odlagalištima otpada, kako je izmijenjena Direktivom (EU) 2024/1785 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. travnja 2024. o izmjeni (Tekst značajan za EGP).

([25]) Direktiva (EU) 2015/2193 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. studenog 2015. o ograničenju emisija određenih onečišćujućih tvari u zrak iz srednjih uređaja za loženje (Tekst značajan za EGP).

([26]) Izvor: izvješća država članica o provedbi.

nesrećama koje su se dogodile na njihovu državnom području i koje ispunjavaju kvantitativne kriterije utvrđene u Prilogu VI.:

- 1. kriterij: svaka velika nesreća koja ispunjava sljedeće uvjete: uključuje opasne tvari, uzrokuje ozljede osoba i štetu na nekretninama, uzrokuje neposrednu štetu za okoliš, materijalnu štetu i prekograničnu štetu,
- 2. kriterij: nesreća ili „jedva izbjegnuta nesreća" za koju države članice smatraju da je od posebnog tehničkog interesa za sprečavanje velikih nesreća i ograničavanje njihovih posljedica i koja ne ispunjava kvantitativne kriterije definirane u okviru 1. kriterija.

Izvješćivanje o takvim događajima provodi se putem posebne baze podataka (eMARS)[27], koja je na raspolaganju državama članicama kako bi se olakšala razmjena iskustava stečenih iz nesreća koje uključuju opasne tvari radi boljeg sprečavanja kemijskih nesreća i ublažavanja mogućih posljedica.

U izvještajnom razdoblju 2019. – 2022. u bazi podataka eMARS objavljeno je ukupno 87 nesreća[28], od kojih su 62 priopćene kao velike nesreće (u skladu s 1. kriterijem iz Priloga VI.), 24 kao jedva izbjegnute nesreće, a jedna kao „drugi" događaj, kako je prikazano na *slikama 10 i 11*. Tijekom tog razdoblja većina dosad objavljenih nesreća dogodila se u objektima više razine (vrijeme u kojem se izvješća mogu dovršiti i objaviti može se razlikovati ovisno o konačnom završetku istraga i pravnih postupaka).

Slika 10: Broj nesreća po godini nastanka i razini u razdoblju 2019. – 2022.[29]

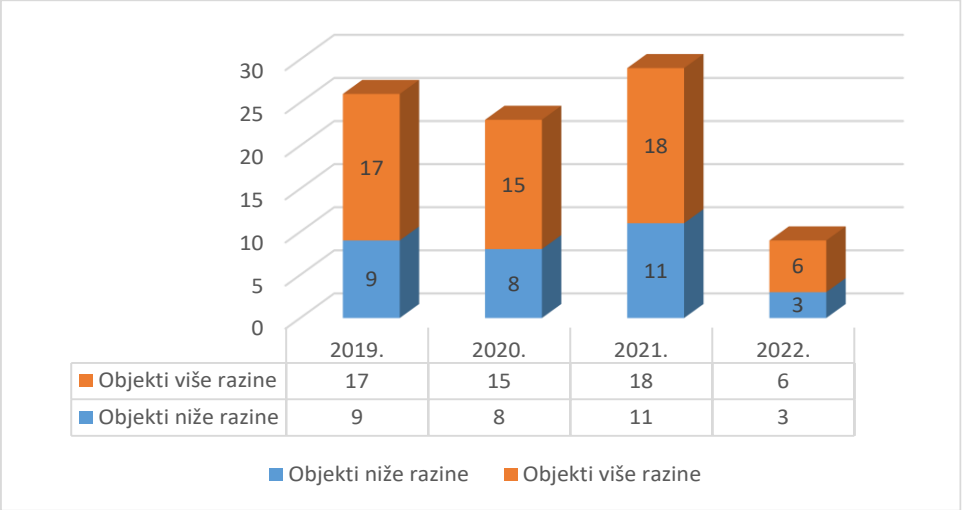

([27]) EUROPA – Informativne stranice eMARS – Europska komisija.

([28]) Izvor: eMARS. Nesreće koje se još obrađuju ili su predmet istrage i nesreće za koje je izvješće u izradi koje nisu priopćene.

([29]) Izvor: eMARS.

Slika 11: Broj nesreća i incidenata po godini nastanka i vrsti u razdoblju 2019. – 2022.[30]

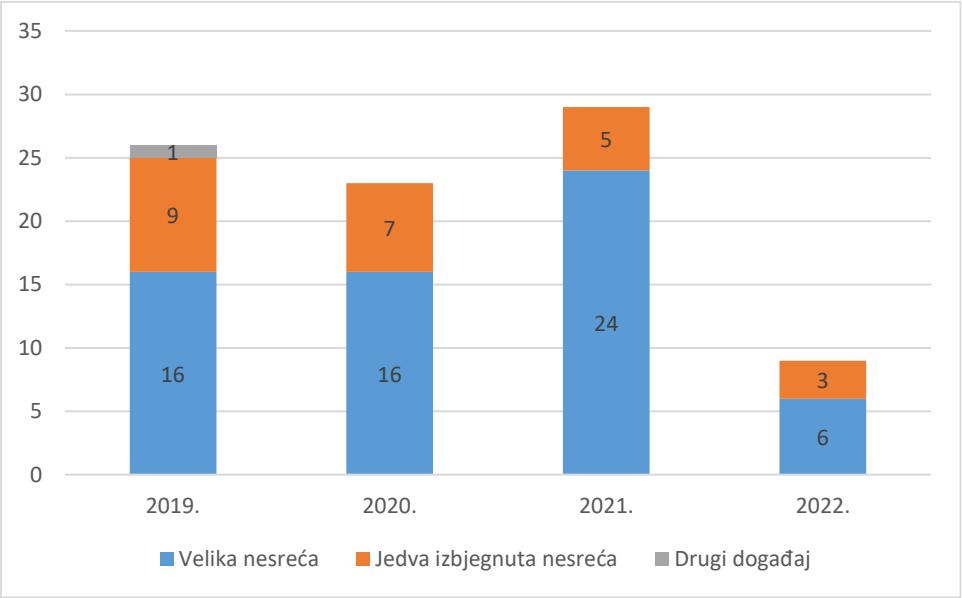

Države članice izvjestiteljice objavljuju i podatke o broju smrtnih slučajeva i ozljeda u velikim nesrećama te broju nesreća koje su uključivale smrtne slučajeve i ozljede (vidjeti *sliku 12*). U izvještajnom razdoblju 2019. – 2022. ukupno je 21 priopćeni incident uključivao smrtne slučajeve (39 smrtnih slučajeva na lokaciji i jedan smrtni slučaj izvan nje), dok su 22 incidenta uključivala ozljede (127 ozljeda na lokaciji i 28 ozljeda izvan nje). U skladu s točkom 4. podtočkom (a) Priloga VI. Direktivi Seveso III, 35 nesreća ispunilo je kriterij praga od najmanje dva milijuna eura materijalne štete u objektu.

Slika 12: Broj smrtnih slučajeva i ozljeda u velikim nesrećama obuhvaćenima Direktivom Seveso u državama članicama EU-a u razdoblju 2019. – 2022.[31]

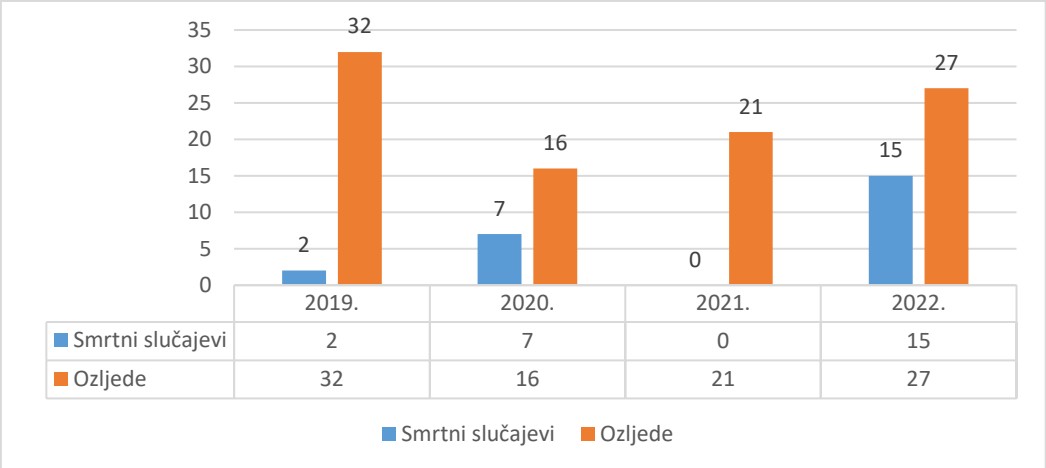

	2019.	2020.	2021.	2022.
Smrtni slučajevi	2	7	0	15
Ozljede	32	16	21	27

Od šest kriterija predviđenih Prilogom VI. kriteriji koji su se najčešće navodili pri obavješćivanju Komisije o velikoj nesreći u razdoblju 2019. – 2022. (vidjeti *sliku 13*) jesu:

- količina uključenih tvari,

(30) Izvor: eMARS.

(31) Izvor: eMARS.

- relevantnost u smislu stečenog iskustva,
- materijalna šteta.

Slika 13: Kriteriji za izvješćivanje o velikim nesrećama u bazi podataka eMARS za razdoblje 2019. – 2022.[32]

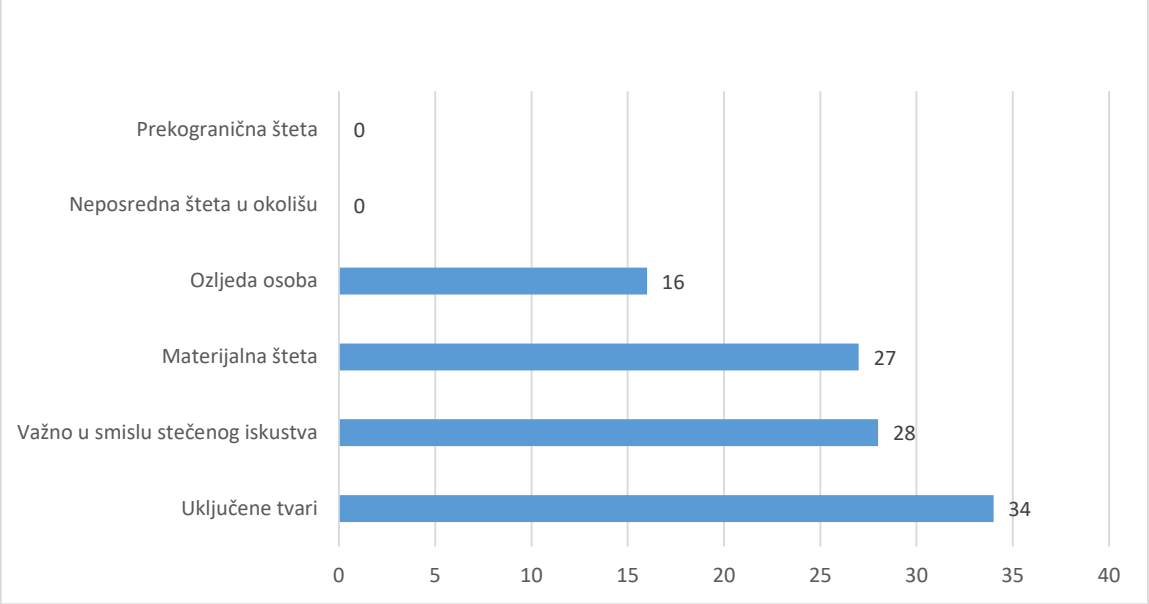

Kad je riječ o obuhvaćenoj industrijskoj aktivnosti, iz prikupljenih podataka proizlazi da su sektori kemijskih postrojenja (33 nesreće) te petrokemijske rafinerije i rafinerije nafte (29 nesreća) bili najskloniji velikim nesrećama u izvještajnom razdoblju (vidjeti *sliku 14*).

Slika 14: Broj nesreća i incidenata po vrsti djelatnosti u razdoblju 2019. – 2022.[33]

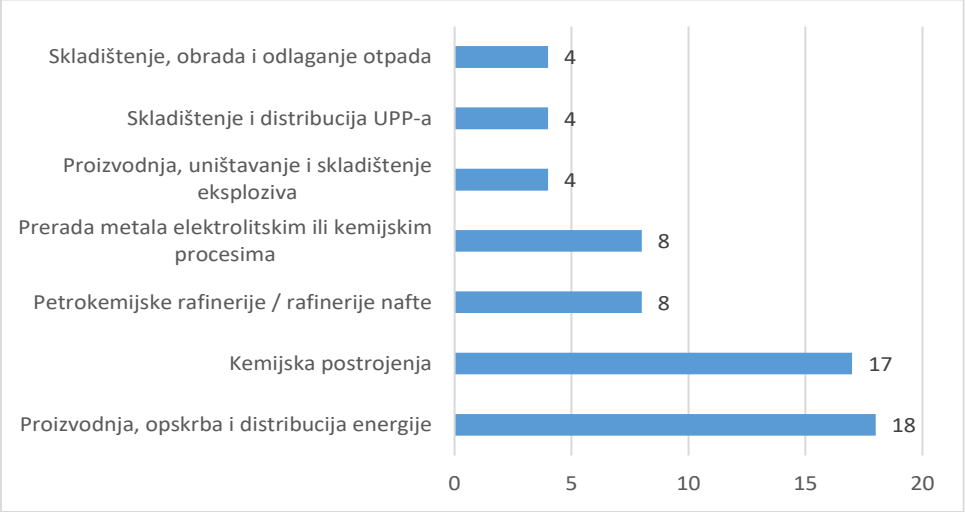

Ti su podaci dokaz da Direktiva Seveso III znatno pridonosi postizanju male učestalosti velikih nesreća.

(32) Zbroj kriterija za izvješćivanje veći je od ukupnog broja priopćenih nesreća jer jedna nesreća može ispunjavati više kriterija.

(33) Izvor: eMARS.

Slika 15: Broj nesreća povezanih s brojem pogona obuhvaćenih Direktivom Seveso u razdoblju 2015. – 2022.

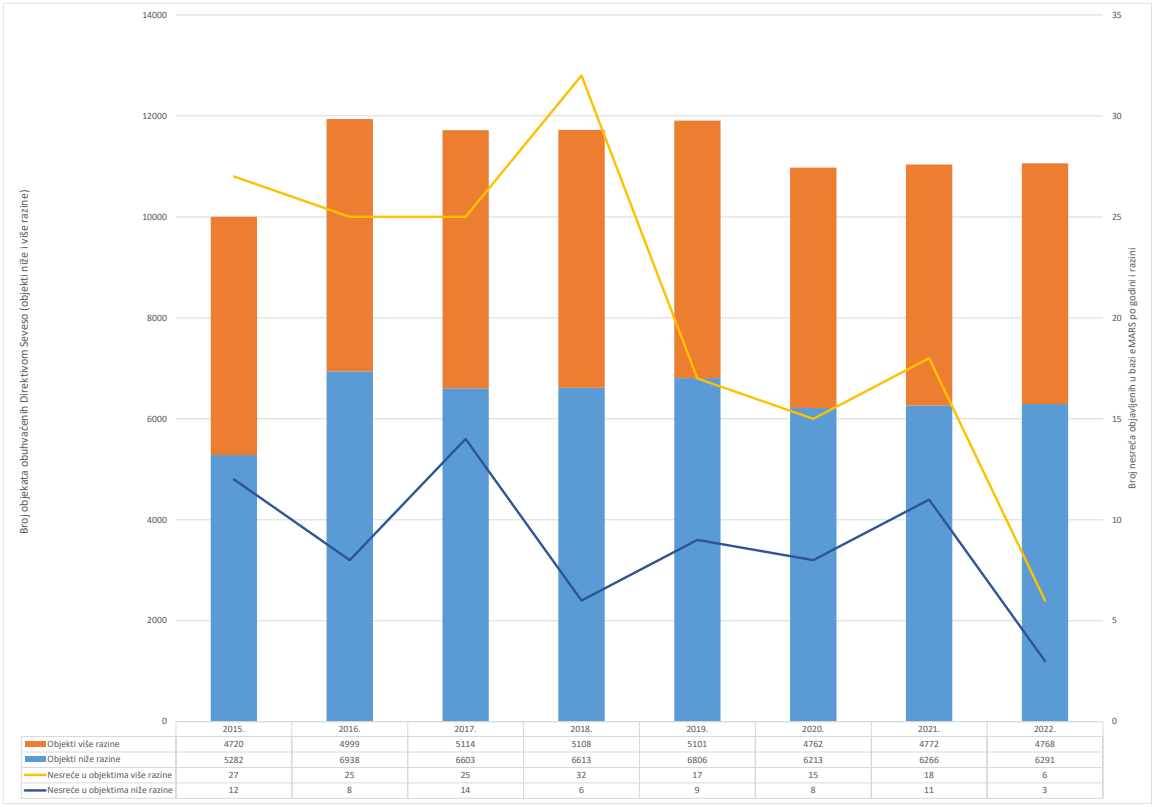

	2015.	2016.	2017.	2018.	2019.	2020.	2021.	2022.
Objekti više razine	4720	4999	5114	5108	5101	4762	4772	4768
Objekti niže razine	5282	6938	6603	6613	6806	6213	6266	6291
Nesreće u objektima više razine	27	25	25	32	17	15	18	6
Nesreće u objektima niže razine	12	8	14	6	9	8	11	3

2 DALJNJI KORACI ZA BOLJE SPREČAVANJE INDUSTRIJSKIH NESREĆA

Podaci o provedbi Direktive Seveso III koje su dostavile države članice pružaju korisne informacije za utvrđivanje radnji koje su potrebne za još bolje sprečavanje industrijskih nesreća. U tu su svrhu utvrđene četiri glavne poluge djelovanja:

1. poboljšanje provedbe i usklađenosti;
2. primjena pojednostavnjenog i racionaliziranog izvješćivanja u sljedećim izvještajnim razdobljima;
3. jačanje razmjena između država članica i Komisije o stečenim iskustvima i dobroj praksi;
4. svladavanje novih izazova industrijske sigurnosti povezanih s klimatskim promjenama i energetskom tranzicijom.

Poboljšanje provedbe i usklađenosti s Direktivom Seveso III

Države članice morale su prenijeti Direktivu Seveso III do 31. svibnja 2015. Sve države članice priopćile su mjere za prenošenje.

Komisija u međuvremenu pomno prati je li Direktiva prenesena pravilno, a trenutačno je zbog nepravilnog prenošenja u tijeku šest postupaka protiv država članica.

U odjeljku 1. ističe se nekoliko trajnih problema u nekim državama članicama, koji se odnose na provedbu i testiranje vanjskih planova za slučaj opasnosti i informiranje

javnosti. Komisija će ispitati osnovne razloge neusklađenosti u tim državama članicama kako bi ocijenila jesu li oni rezultat strukturnih problema, a u tom bi slučaju, prema potrebi, razmotrila pokretanje postupaka zbog povrede[34]. Ti nedostaci mogli bi povećati rizik od nesreća, što bi ugrozilo ciljeve Direktive.

Kako bi dodatno poduprla rad država članica na provedbi, Komisija će i dalje rješavati najvažnija pitanja, među ostalim razmjenom znanja u posebnom odboru za Direktivu Seveso, stručnoj skupini i tehničkim radnim skupinama te smjernicama i tehničkim izvješćima.

Pojednostavnjenje i racionalizacija izvješćivanja

Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/1979[35] donesena je 2022. kako bi se poboljšao postupak izvješćivanja u skladu s člankom 18. stavkom 1. i člankom 21. stavkom 3. radi pružanja Komisiji informacija o lokaciji industrijskih postrojenja obuhvaćenih područjem primjene Direktive Seveso III i o pojavi velikih nesreća. Europska agencija za okoliš doradila je dvije baze podataka povezane s Direktivom Seveso, eSPIRS i eMARS, i integrirala ih u „Europski portal za industrijske emisije”[36] i tako je kreirana centralizirana jedinstvena kontaktna točka koja nadležnim tijelima, industrijama, nevladinim organizacijama i javnosti pruža mnoštvo informacija o raznim aspektima povezanima s tim industrijskim postrojenjima. Time se doprinosi aktualnom radu na izgradnji integriranog okvira za praćenje nulte stope onečišćenja, kako je utvrđeno u inicijativi *Put prema zdravom planetu za sve (vodeća inicijativa br. 9)*.

Dana 23. siječnja 2025. donesena je još jedna Provedbena odluka Komisije (EU) 2025/113, kojom se utvrđuje novi format za dostavljanje informacija iz država članica o provedbi Direktive Seveso III[37] u skladu s člankom 21. te direktive.

Cilj je te nove odluke povećati relevantnost i kvalitetu podataka koje dostavljaju države članice te smanjiti administrativno opterećenje, u skladu s obvezama koje je Komisija preuzela na temelju svojih novih političkih smjernica za razdoblje 2024. – 2029. U tom su pogledu obveze izvješćivanja država članica na temelju tog provedbenog akta znatno pojednostavnjene i racionalizirane u usporedbi s prethodnim formatom za izvješćivanje utvrđenim u Provedbenoj odluci Komisije 2014/896/EU, a ujedno je omogućeno smisleno prikupljanje informacija za sljedeće krugove izvješćivanja, od razdoblja 2023. – 2026. (o kojem će se izvješćivati 2027.), pri čemu su u prvom planu brojčani i standardizirani podaci.

([34]) U skladu s prioritetima za izvršenje kako su navedeni u Komunikaciji „Pravo EU-a: boljom primjenom do boljih rezultata”; C(2016)8600 final.

([35]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2022/1979 od 31. kolovoza 2022. o utvrđivanju obrasca i baza podataka za priopćavanje informacija iz članka 18. stavka 1. i članka 21. stavka 3. Direktive 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari i o stavljanju izvan snage Provedbene odluke Komisije 2014/895/EU.

([36]) https://industry.eea.europa.eu/.

([37]) Provedbena odluka Komisije (EU) 2025/113 od 23. siječnja 2025. o utvrđivanju formata za dostavljanje informacija iz država članica o provedbi Direktive 2012/18/EU Europskog parlamenta i Vijeća o kontroli opasnosti od velikih nesreća koje uključuju opasne tvari i stavljanju izvan snage Provedbene odluke Komisije 2014/896/EU.

Jačanje razmjena između država članica i Komisije

Rad na iskustvima stečenima iz velikih industrijskih nesreća i inspekcija ključan je stup Direktive Seveso III. Neophodan je za održavanje kulture industrijske sigurnosti u cijeloj Europskoj uniji te bolje sprečavanje i ublažavanje nesreća.

U proteklih 30 godina Komisija je državama članicama pružila tehničku i znanstvenu potporu, posebno analizom industrijskih nesreća i pružanjem povratnih informacija o stečenim iskustvima.

U razdoblju obuhvaćenom ovim izvješćem Komisija je nastavila blisko surađivati s državama članicama, prema potrebi, na njihovu jačanju kapaciteta. To je konkretno uključivalo tehničku radnu skupinu za inspekcije i program uzajamnih zajedničkih posjeta, u okviru kojeg se mogu utvrditi i ocijeniti pokazatelji uspješnosti, na primjer pripremom zajedničke definicije pokazatelja za inspekciju, izradom smjernica ili organiziranjem radionica namijenjenih posebnim potrebama politike (npr. o pirotehničkim proizvodima, eksplozivima i amonijevim nitratima uslijed nekih velikih nesreća koje su uključivale te opasne tvari). Komisija je pružila potporu i u području analize industrijskih nesreća te povezanih rizika i posljedica.

Suočavanje s novim izazovima industrijske sigurnosti povezanima s klimatskim promjenama, rizicima povezanima sa sigurnošću i energetskom tranzicijom

Postizanje ciljeva Direktive Seveso III sada je otežano zbog novih poteškoća povezanih s očekivanom eskalacijom intenziteta i učestalosti prirodnih događaja uzrokovanih klimatskim promjenama te s razvojem novih tehnologija koje prate energetsku tranziciju. Osim toga, Europska unija izložena je sigurnosnim rizicima koji su povezani s ruskom agresijom na Ukrajinu i neprijateljskim hibridnim aktivnostima.

Prirodne opasnosti, kao što su potresi, poplave, oluje i ekstremne temperature, mogu izazvati velike nesreće koje uključuju požare, eksplozije i ispuštanja otrovnih tvari u objektima koji prerađuju, skladište ili prevoze opasne tvari. Te tehnološke „nuspojave" učinaka prirodnih opasnosti nazivaju se tehnološkim nesrećama uzrokovanim prirodnim nepogodama („NaTech") i proteklih godina izazivaju sve veću zabrinutost u području sprečavanja katastrofa i upravljanja rizicima na lokalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini.

Nadalje, uz predani rad na dekarbonizaciji EU-a i tekuće aktivnosti za prelazak na nove izvore energije, nacionalne vlade u cijelom svijetu, među ostalim u EU-u, donose politike i strategije za postupno ukidanje fosilnih goriva i prelazak na održivije izvore energije radi ublažavanja klimatskih promjena. Međutim, pokaže li se da doprinose velikim nesrećama, te nove tehnike mogle bi biti rizične za okoliš, zdravlje i gospodarstvo, kao i za budući razvoj te će biti lošije prihvaćene u javnosti. U tom se kontekstu iznimno važnima smatraju pitanja sigurnosti baterija i vodika, posebno u vezi sa skladištima i skladištenjem[38].

U tom će pogledu razmjena znanja, iskustva i dobre prakse između nadležnih tijela i stručnjaka biti najvažniji element aktivnosti potrebnih za usklađenu provedbu Direktive Seveso III i svladavanje tih novih izazova. To je neophodno kako napori za ublažavanje

([38]) Na primjer, Komisija (Ured za opasnost od velikih nesreća) i Organizacija za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) organizirali su od 2023. niz internetskih seminara o rizicima povezanima s vodikovim gorivima, čime se potiče razmjena znanja i iskustava o tim novim rizicima, zajedno sa zemljama EU-a i OECD-a te stručnjacima.

klimatskih promjena ne bi uzrokovali onečišćenje okoliša i katastrofe te kako bi se zajamčila sigurnost i dobrobit građana u EU-u.

3 ZAKLJUČCI

Direktiva Seveso III, koja obuhvaća više od 11 000 objekata u kojima se mogu nalaziti opasne tvari, ima važnu ulogu u usmjeravanju iznimno industrijaliziranog EU-a prema postizanju nulte stope onečišćenja sprečavanjem industrijskih nesreća. U razdoblju 2005. – 2022. u prosjeku je u EU-u bilo manje od 30 velikih nesreća godišnje, čiji su učinci sve manji. Taj je broj čak pao na 22 velike nesreće godišnje u razdoblju 2019. – 2022.[39] Tu se direktivu općenito smatra referentnim mjerilom za politiku industrijskih nesreća i uzor je za zakonodavstvo u mnogim zemljama u svijetu.

Analiza izvješća država članica pokazuje da je Direktiva Seveso III općenito uspješno provedena u EU-u i da je ostvaren napredak u provedbi odredaba Direktive Seveso III u usporedbi s prethodnim izvještajnim razdobljem. Međutim, pandemija bolesti COVID-19 uzrokovala je i posebne probleme u provedbi inspekcija i testiranju vanjskih planova za slučaj opasnosti. Sljedeće izvještajno razdoblje bit će važno kako bi se potvrdilo da su ti problemi doista prolazni.

S obzirom na to, Komisija je svjesna potrebe za kontinuiranim radom na sprečavanju velikih nesreća, u skladu s europskim zelenim planom i akcijskim planom za postizanje nulte stope onečišćenja. To je povezano i s novim političkim smjernicama Europske komisije za razdoblje 2024. – 2029., u kojima je program pripravnosti i sigurnosti EU-a glavni prioritet.

Stoga je Komisija i dalje predana suradnji s državama članicama kako bi se poboljšalo sprečavanje industrijskih nesreća, pripravnost i odgovor na njih te omogućila usklađena provedba Direktive u EU-27. U tom će pogledu Komisija dodatno nastojati poboljšati razmjenu primjera najbolje prakse za sprečavanje industrijskih nesreća, pripremu za njih i odgovor na njih s državama članicama te olakšati razmjenu iskustava stečenih u prošlim nesrećama.

Nadalje, Komisija uvažava potrebu za jačanjem rada u području informiranja javnosti i komunikacije s njome kako bi se održala kultura sigurnosti i olakšale djelotvorne reakcije u slučaju nesreća. Sigurnost nije trošak, nego ulaganje[40].

U promijenjenoj geopolitičkoj situaciji i u kontekstu u kojem se Europa zagrijava dvaput brže od svjetskog prosjeka, veza između sigurnosnih i okolišnih aspekata prilagodbe

([39]) Podaci preuzeti iz baze podataka eMARS, koja ne uključuje podatke o nesrećama iz novoizrađenih izvješća koja su još u „izradi” ni podatke o nesrećama koje su još predmet istrage. Osim toga, podaci objavljeni u bazi podataka eMARS djelomični su jer se o incidentima može izvijestiti u prosjeku od šest mjeseci do dvije godine nakon incidenta.

([40]) Velike nesreće mogu prouzročiti izravne i neizravne učinke koji su povezani sa znatnim potencijalnim troškovima, kao što su ljudski gubici (nefinancijski i financijski) i troškovi povezani s evakuacijom, oštećenjem građevina, poremećajima u poslovanju, privremenim premještanjem poslovanja i službama za hitne slučajeve. Nadalje, novčano se mogu izraziti širi učinci, kao što su učinci na stopu nezaposlenosti i tržište stambenih nekretnina, troškovi zaštite okoliša, posljedice na nacionalni lanac opskrbe, učinci na zrakoplovnu industriju i troškovi odgovora na istragu za vladu. RR1055 *Modelling the economic impacts of an accident at major hazard sites* (Modeliranje gospodarskih učinaka nesreće na lokacijama visokog rizika) (hse.gov.uk); hazards-26-paper-46-modelling-the-human-and-economic-costs-of-major-industrial-accidents.pdf (icheme.org).

klimatskim promjenama među glavnim je prioritetima Komisije za razdoblje 2025. – 2029. U tom je pogledu Direktiva Seveso III ključan instrument za postizanje prioriteta nove Europske strategije za Uniju pripravnosti[41], bolje upravljanje rizicima, pripremu za krize i poboljšanje sigurnosti i zaštite našeg stanovništva. Zajedno s Planom za čistu industriju[42] to će biti i temelj održivog napretka i konkurentnosti Europe.

([41]) Zajednička komunikacija Europske komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Europskoj strategiji za Uniju pripravnosti, JOIN(2025) 130 final, 26.3.2025.

([42]) Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija. Plan za čistu industriju: zajednički plan za dekarbonizaciju i konkurentnost, COM(2025) 85 final, 26.2.2025.